

Mirków

Tomasz Lachowski

Mimo, iż początki słynnej papierni w Jeziornie sięgają 1760 roku, to czasy jej najbardziej dynamicznego rozwoju przypadają na okres od roku 1887 do początków XX wieku. Wówczas to, po przeniesieniu do Jeziorny „Mirkowskiej Fabryki Papieru” nastąpiła rozbudowa fabryki papieru oraz rozpoczęła się realizacja przyfabrycznego założenia urbanistycznego, nazwanego Mirków – jednego z niewielu w okolicach Warszawy, które w swojej pierwotnej formie dotrwało do naszych czasów. Pierwsze dwa budynki dla robotników, zlokalizowane przy głównej bramie zakładu, wzniesiono w latach 1894-95, kolejny w roku 1898 – wszystkie prawdopodobnie wg projektu Stefana Wąsowicza. Mniej więcej w tym samym czasie wybudowano piętrową szkołę powszechną dla dzieci robotników, z dużym holem i przestronnymi salami lekcyjnymi. W roku 1906 powstał kolejny obiekt użyteczności publicznej – na skraju osiedla wzniesiono budynek, wg projektu Stefana Szyllera, przeznaczony na ambulatorium, aptekę i izbę porodową oraz mieszkania dla pracowników służby zdrowia. W jego charakterystycznej, rozczłonkowanej bryle z wieloboczną wieżyczką i ceglana elewacją można doszukiwać się inspiracji romantyczną architekturą zamkową końca XIX wieku.

Na początku XX wieku powstały kolejne budynki mieszkalne – 5 robotniczych i 1 dla urzędników, a w latach 1908-09 zarząd fabryki sfinansował budowę Domu Ludowego (również wg projektu Stefana Szyllera). Około roku 1908 wzniesiono dwa wielopiętrowe budynki z elewacjami z nieotynkowanej cegły. Pierwszy z nich, zlokalizowany vis-a-vis fabrycznej bramy, przeznaczony został na mieszkania inżynierów i urzędników, drugi zaś – robotniczy – zbudowano w głębi osiedla. Oprócz przyfabrycznego osiedla warte wzmiankowania są jeszcze dwa obiekty leżące na terenie dzisiejszej Jeziorny: willa „Amelin” – dom własny rodziny Edwarda Natansona, współwłaściciela papierni – utrzymany w stylu angielskich rezydencji wiejskich, autorstwa Henryka Juliana Gaya (1901-03).

W latach 1907-1909 z inicjatywy Edwarda Natansona wybudowano także neogotycki kościół według projektu Hugo Kudera. W późniejszym okresie powstał również ośrodek sportowy z basenem, przy którym działał klub sportowy RKS Mirków. Po wojnie, w budynku domu ludowego, przez wiele lat funkcjonowało kino „Mirków”. Obecnie w jbudynku mieści się Konstanciński Dom Kultury. Z biegiem czasu do zabudowań z przełomu XIX i XX wieku dobudowano bloki z wielkiej płyty oraz obecne, powstałe przed dekadą nowe bloki mieszkalne.

Przez osiedle przebiega nieczynna bocznicą kolejowa z Piaseczna do fabryki papieru.